

Ruimtelijke onderbouwing

Herstructurering
K. Osingastraat /
Mr. De Bruinlaan /
Sportlaan te Tzum

Projectnummer : 129959
Datum : 03-05-2013
Status : Definitief

**Ruimtelijke onderbouwing
herstructurering K. Osingastraat/ Mr. De
Bruinlaan/ Sportlaan te Tzum**

Code 129959 / 03-05-2013

GEMEENTE FRANEKERADEEL 12-99-59 / 03-05-2013
RUIMTELIJKE ONDERBOUWING
**HERSTRUCTURERING K. OSINGASTRAAT/ MR. DE BRUINLAAN/
SPORTLAAN TE TZUM**

TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

blz

1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding	1
1. 2. Locatie	1
1. 3. Planologische regeling	2
2. PROJECTBESCHRIJVING	3
2. 1. Huidige situatie	3
2. 2. Beschrijving initiatief	4
2. 3. Ruimtelijke inpassing	6
3. BELEIDSKADER	7
3. 1. Provinciaal beleid	7
3. 2. Gemeentelijk beleid	7
4. OMGEVINGSASPECTEN	9
4. 1. Milieu	9
4. 2. Water	10
4. 3. Ecologie	10
4. 4. Archeologie	11
4. 5. Luchtkwaliteit	12
4. 6. Externe veiligheid	13
5. UITVOERBAARHEID	14
5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	14
5. 2. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid	14
6. AFWEGING EN CONCLUSIES	15

BIJLAGEN

Bijlage 1	Standaard waterparagraaf
Bijlage 2	Quickscan ecologie en nader onderzoek
Bijlage 3	Archeologisch onderzoek

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding

Ten zuiden van Franeker ligt het dorp Tzum. Centraal in dit dorp ligt een kaatsveld. Op dit kaatsveld zijn in het geldende bestemmingsplan mogelijkheden geboden voor woningbouw in de vorm van 6 halfvrijstaande, 5 vrijstaande en 7 rijenwoningen. Een deel van deze locatie zou door woningcorporatie Wonen Noordwest-Friesland worden ontwikkeld. Gezien de veranderingen op de woningmarkt is een uitbreiding van het aantal woningen momenteel niet aan de orde en wil de woningcorporatie zich richten op het verbeteren van het bestaande aanbod.

Het plan betreft het herontwikkelen van het woongebied ten noorden van het kaatsveld. Het project bestaat uit twee delen. Ten eerste worden acht woningen aan de Meester de Bruinlaan en aan de Sportlaan gesloopt, waarvoor in een huidige groenzone vier seniorenwoningen worden teruggebouwd. Daarnaast worden de zes bestaande woningen aan de Klaas Osingastraat vervangen door vier nieuwe woningen, die op dezelfde locatie worden gebouwd.

Het oprichten van de seniorenwoningen binnen de groenstrook is op basis van het geldende bestemmingsplan niet mogelijk. De overige plandelen zijn wel in overeenstemming met het bestemmingsplan. In deze ruimtelijke onderbouwing wordt het project als geheel beschouwd.

De gemeente Franekeradeel wil medewerking verlenen aan de ontwikkeling. Op basis van de *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)* kan dit door het verlenen van een omgevingsvergunning waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Een voorwaarde hierbij is dat de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Ter motivering hiervan is een goede ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Deze notitie voorziet hierin en zal deel uitmaken van de omgevingsvergunningsaanvraag.

1. 2. Locatie

Het projectgebied ligt centraal in Tzum. Het betreft de groenzone tussen de Klaas Osingastraat en de Meester de Bruinlaan en een deel van de bebouwingslinten aan weerszijden hiervan. De ligging van het projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. De ligging van het projectgebied

1. 3. Planologische regeling

De onderhavige locatie is geregeld in het bestemmingsplan *Tzum* dat is vastgesteld op 4 februari 2010. De bouwlocatie voor de vier seniorenwoningen heeft hierin de bestemming "Groen". Het oprichten van woningen is in strijd met deze bestemming.

Het te amoveren bebouwingslint aan de Meester de Bruinstraat heeft de bestemmingen "Wonen - 1" en "Wonen - 2" en de weg heeft de bestemming "Verkeer - Verblijf". Deze bestemmingen verzetten zich niet tegen de beoogde groeninrichting.

De locatie voor de vervangende bouw van de vier woningen aan de westzijde van de Klaas Osingastraat heeft de bestemming "Wonen - 2", waarbinnen woonhuizen met een goot- en nokhoogte van respectievelijk 7 en 11 meter, binnen het bouwvlak kunnen worden gebouwd. Het bouwplan voor de vier woningen past binnen deze regeling.

Op het gehele projectgebied ten noordwesten van de Meester de Bruinlaan is verder de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" van toepassing. Binnen deze bestemming is bij bodemingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 centimeter uitvoeren van een archeologisch onderzoek noodzakelijk.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2. 1. Huidige situatie

De ontwikkeling vindt plaats in het woongebied van het dorp Tzum. Tzum is een terpdorp dat ongeveer vier kilometer ten zuiden van Franeker ligt. Het dorp heeft in hoofdzaak een woonfunctie en is voor veel andere voorzieningen vooral op Franeker aangewezen. In het zuiden van Tzum ligt een kaatsveld. In 2004 is een vrijstelling voor het realiseren van 18 woningen op deze locatie afgegeven. Voor het kaatsveld is een nieuwe locatie buiten het dorp gevonden. De woningen op het kaatsveld worden (voorlopig) niet gebouwd.

Ten noorden van het (voormalige) kaatsveld loopt de Sportlaan. Het projectgebied ligt ten noorden van deze weg, aan de Klaas Osingastraat en het voetpad de Meester de Bruinlaan. Aan de Sportlaan en langs de Meester de Bruinlaan liggen acht lage (één bouwlaag met kap) halfvrijstaande woningen, in principe bedoeld voor senioren.

Aan de Klaas Osingastaat liggen twee blokken met vijf en zes rijenwoningen, opgebouwd uit twee bouwlagen met kap. Het zuidelijke blok met zes woningen is ernstig verzakt. Tussen de Klaas Osingastraat en de Meester de Bruinlaan ligt een grasveld met daarop twee bomen. Een luchtfoto van het projectgebied is weergegeven in figuur 2. Een aanzicht op de locatie vanaf de Sportlaan is weergegeven in figuur 3.

Figuur 2. Luchtfoto projectgebied

Figuur 3. Aanzicht op de projectlocatie

2. 2. Beschrijving initiatief

Het initiatief betreft de sloop van de woningen binnen het projectgebied. De eerste fase betreft het lint aan de Meester de Bruinlaan en de twee halfvrijstaande woningen aan de Sportlaan. Deze vrijkomende grond wordt ingericht als groenzone. Op het huidige grasveld worden vier halfvrijstaande paviljoenwoningen gerealiseerd, gericht op ouderen. Vervolgens worden de zes woningen aan de Klaas Osingastraat gesloopt. In vrijwel dezelfde footprint als de zes huidige woningen worden vier geschakelde woningen teruggebouwd. De inrichting van het projectgebied na de herinrichting is weergegeven in figuur 4.

Figuur 4. Beoogde inrichting projectgebied

Groenzone

De groenzone sluit aan op een t e ontwikkelingen groenzone langs de noordzijde van het (voormalig) kaatsveld. In de groenzone worden wandelroutes aangelegd die aansluiten op de i nfrastructuur aan de westzijde van het kaatsveld en op de bestaande wandelroutes aan de noordzijde van het projectgebied. De groenzone krijgt een parkachtig karakter met opgaand groen, afgewisseld door grasvelden.

Paviljoenwoningen

De paviljoenwoningen worden in twee blokken van twee gebouwd. Deze blokken hebben een oppervlakte van ongeveer 22 bij 10 meter en bestaan uit één bouwlaag zonder kap. De woningen worden aan de westzijde ontsloten op de Klaas Osingastraat en worden in een groene setting geplaatst. Hierin passen geen parkeerplaatsen. Voor parkeren kan gebruik worden gemaakt van parkeerplaatsen langs de weg. Aangezien het aantal woningen in de omgeving afneemt, zal dit niet tot parkeerknelpunten leiden. De woningen worden modern vormgegeven en gematerialiseerd.

Enkele impressies van de paviljoenwoningen zijn weergegeven in figuur 5.

Figuur 5. Impressies paviljoenwoningen

Geschakelde woningen

De vier geschakelde woningen worden op dezelfde plaats als de huidige rijenwoningen gebouwd. De woningen krijgen de uitstraling van twee-onder-één-kap woningen die door de garages zijn gekoppeld. Het gaat om levensloopbestendige woningen, opgebouwd uit één bouwlaag met kap. Het bouwplan voor deze woningen wordt nog uitgewerkt, waarbij deze woningen ook modern zullen worden vormgegeven en gematerialiseerd. Hierbij refererend aan de paviljoenwoningen, om te zorgen voor een goede onderlinge afstemming. Daardoor ontstaat een fraai straat- en totaalbeeld.

De geschakelde woningen zijn op basis van het geldende bestemmingsplan, zowel met één bouwlaag met kap als met twee bouwlagen met kap, mogelijk. Een impressie in geval van één bouwlaag met kap van de geschakelde woningen is weergegeven in figuur 6. Stedenbouwkundig heeft de realisatie van één laag met kap de voorkeur.

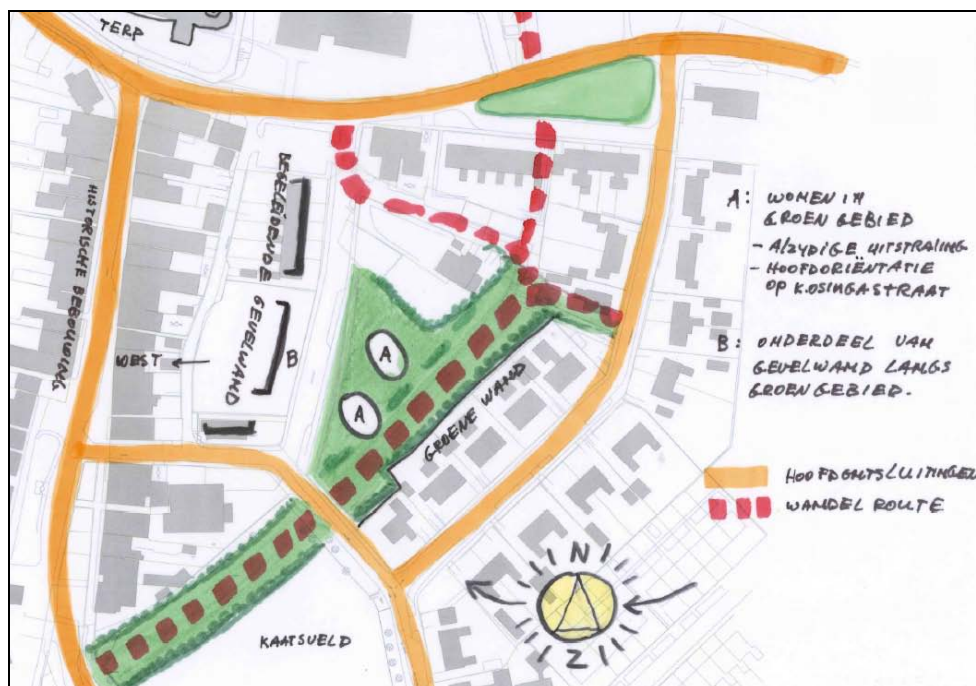
Figuur 6. Impressie geschakelde woningen

2. 3. Ruimtelijke inpassing

De herinrichting wordt zorgvuldig ingepast in de stedenbouwkundige structuur van Tzum. Door het aanleggen van een groenzone ter plaatse van het huidige woninglint aan de Meester de Bruinlaan ontstaat een vrijwel aaneengesloten groenstrook en wandelroute vanaf de zuidoostelijke rand van het dorp tot aan de hoofdstraat centraal in het dorp. De groene wandelroute volgt een oude waterloop in het dorp. Deze wordt zo op een 'nieuwe' manier hersteld en beleefbaar gemaakt.

De paviljoenwoningen worden in deze groene zone ingepast, zodat de omgeving een sterk groen en dorps karakter krijgt. De keuze voor geschakelde woningen in plaats van het huidige blok rijenwoningen draagt verder bij aan het versterken van dit karakter.

De inpassing van de groenzone en de paviljoenwoningen in de stedenbouwkundige structuur van het dorp is weergegeven in figuur 7.

Figuur 7. Inpassing herontwikkeling

De beschreven herontwikkeling van de locatie rondom de Klaas Osingastraat levert een sterke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse op.

3. BELEIDSKADER

3. 1. Provinciaal beleid

Streekplan Fryslân 2007

Het *Streekplan Fryslân 2007* is op 13 december 2006 door Provinciale Staten vastgesteld. In het Streekplan zetten Gedeputeerde Staten (GS) onder meer in op de concentratie van verstedelijking in de stedelijke bundelingsgebieden. Wel wordt ruimte geboden voor de plaatselijke woningbehoefte. Van belang is dat de woningbouw qua aard en omvang inpasbaar is in de ruimtelijke karakteristiek van de kern.

Om het ruimtebeslag van wonen te beperken, worden nieuwe woningen zoveel mogelijk eerst in het bestaande bebouwde gebied van kernen opgevangen. Hierdoor wordt bijgedragen aan een efficiënt gebruik van de ruimte en daarmee een duurzame ruimtelijke inrichting.

In dit geval gaat het om een kwalitatieve ontwikkeling van het woningaanbod. Het aantal woningen in de kern neemt per saldo af met zes woningen. De woningen worden ingepast in de structuur van het dorp en zijn qua aard en omvang beter passend bij het dorp dan de huidige woningen. Hiermee sluit de ontwikkeling aan op de beleidsuitgangspunten uit het Streekplan.

Verordening Ruimte Fryslân

Volgens de begrenzing tussen het buitengebied en het stedelijk gebied, zoals opgenomen in de *Verordening Ruimte Fryslân* (15 juni 2011), ligt het plangebied binnen het stedelijk gebied. Hier wordt ruimte geboden voor het ontwikkelen van de woonfunctie. De ontwikkeling is niet in strijd met de bepalingen uit de verordening.

3. 2. Gemeentelijk beleid

Welstandsbeleid 2009

De gemeente Franekeradeel heeft haar gemeentelijke welstandsbeleid opgenomen in de nota "Welstandsbeleid". Deze nota is op 2 juni 2009 vastgesteld. Het welstandsbeleid geeft de gemeente de mogelijkheid om de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische waarden die in een bepaald gebied aanwezig zijn, te benoemen en een rol te laten spelen bij de ontwikkeling en beoordeling van bouwplannen.

Het plangebied ligt in het welstandsgebied "na-oorlogse uitbreidingen: seriëmatig". Het beleid is hier gericht op het beheer van de bestaande situatie. Er is een regulier welstandsambitieniveau van toepassing. De nadruk ligt op het respecteren van de bestaande basiskwaliteit. De *Welstandsnota* moet hier nog op worden aangepast.

Dorpsvisie Tzum 2010

In de dorpsvisie wordt duidelijk gemaakt hoe de bewoners van Tzum de toekomstige ontwikkelingen van het dorp zien. Dit wordt aan de hand van een aantal thema's gedaan.

Over het thema 'wonen' is de laatste jaren in Tzum veel te doen geweest. Hierbij worden de ontwikkelingen omtrent het kaatsveld aangehaald. De wensen op het gebied van wonen betreffen vooral nieuwbouw, renovatie en seniorenwoningen. Een tekort aan kwalitatieve seniorenwoningen wordt als een probleem ervaren. In de Dorpsvisie is aangegeven dat de woningen aan de Meester de Bruin staat te klein en niet meer van deze tijd zijn. Om senioren een plek in het dorp te kunnen bieden, moeten de seniorenwoningen worden aangepast aan de tijd, dan wel vernieuwd. Daarnaast moeten de betaalbare huurwoningen worden opgeknapt om leegstand te voorkomen.

De onderhavige ontwikkeling sluit hier naadloos op aan en wordt ook specifiek benoemd in de dorpsvisie.

4. OMGEVINGSASPECTEN

Het uitgangspunt is dat in de beoogde situatie en tijdens de uitvoering van het project, een goede omgevingsituatie bestaat. Dit hoofdstuk geeft in relatie tot het initiatief een omschrijving van ieder omgevingsaspect.

4. 1. Milieu

4.1.1. Bedrijven en milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst van de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering" (2009).

De ontwikkeling betreft het herontwikkelen van een bestaand woongebied met woningen. Rondom het projectgebied overheerst de woonfunctie. Het wijzigingen van de (locaties van) woningen binnen het gebied heeft geen gevolgen voor de verspreide bedrijvigheid in het dorp. In de huidige en toekomstige situatie is sprake van een verantwoorde milieuzonering.

4.1.2. Wegverkeerslawaa

In de *Wet geluidhinder* (Wgh) is bepaald dat elke weg in principe een zone heeft waar aandacht aan geluidhinder moet worden besteed. Daarbij onderscheidt de Wgh geluidsgevoelige functies enerzijds en niet-geluidsgevoelige functies anderzijds.

De gehele bebouwde kom van Tzum is ingericht als 30-km/uur zone. Wegen binnen dergelijke zones hebben op grond van de Wgh geen geluidszone. Bovendien is sprake van een verblijfsgebied met relatief verkeersluwe woonstraten. Het uitvoeren van akoestisch onderzoek is niet noodzakelijk.

4.1.3. Bodem

Het uitgangspunt wat betreft de bodem in het projectgebied is dat de kwaliteit ervan zodanig dient te zijn, dat er geen risico's voor de volksgezondheid ontstaan.

Het projectgebied betreft momenteel al een woongebied. Het is niet aanvaardbaar dat als gevolg van deze functie bodemverontreiniging is ontstaan. Ook zijn er geen verdachte activiteiten uit het verleden bekend.

De locatie is in beginsel geschikt voor de voorgenomen woningbouwontwikkeling. Als onderdeel van de vergunningaanvraag wordt een bodemonderzoek ingediend. Indien sprake is van een verontreiniging, worden saneringsmaatregelen getroffen. Op deze wijze worden eventuele risico's voor de volksgezondheid voorkomen en is het project uitvoerbaar.

4. 2. Water

Vanwege het grotere belang van het water in de ruimtelijke ordening, wordt van waterschappen een vroege en intensieve betrokkenheid bij het opstellen van ruimtelijke plannen verwacht. Bovendien is de watertoets een verplicht onderdeel in de bestemmingsplanprocedure geworden.

Belangrijke aspecten die invloed hebben op de waterhuishouding zijn ingrepen aan watergangen, de toename van het verhard oppervlak en de afvoer van hemel- en afvalwater vanaf de locatie.

De ontwikkelingen stellen een afname van het aantal woningen en daardoor van de oppervlakte aan verharding voor. Hierdoor zal ook de hoeveelheid hemel- en afvalwater dat vanuit het projectgebied moet worden afgevoerd verminderen. Het project heeft daardoor een positief effect op de waterhuishouding. Voor de resterende afvoer wordt gebruik gemaakt van de bestaande voorzieningen.

De ontwikkeling is voorgelegd aan Wetterskip Fryslân via de digitale watertoets. Vanwege de beperkte invloed op het watersysteem kan de korte procedure voor de watertoets worden gevolgd. Volstaan kan worden met het opnemen van een standaard wateradvies. Dit advies is opgenomen in bijlage 2. Het project heeft hiermee een positief wateradvies. De watertoetsprocedure is hiermee afgerond.

4. 3. Ecologie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met eventuele ecologische waarden in of nabij het plangebied. Op dit aspect zijn een tweetal wetten van toepassing, namelijk gebiedsbescherming in de *Natuurbeschermingswet* en soortenbescherming middels de *Flora- en Faunawet*.

Gebiedsbescherming

Het aspect gebiedsbescherming is voor dit project niet aan de orde. Het project vindt plaats in de bebouwde kom van Tzum. Voorts worden er geen milieubelastende functies voorgesteld en liggen er in de omgeving van Tzum geen beschermde natuurgebieden. Vanuit de natuurbescherming bestaan er geen belemmeringen voor dit project.

Soortenbescherming

Het project stelt de herontwikkeling van een stedelijke omgeving voor. Hiervoor worden diverse ingrepen in groenvoorzieningen en gebouwen voorgesteld. Voor een inzicht in de mogelijk aanwezige (habitaten van) beschermde soorten is een ecologische quickscan en nader onderzoek uitgevoerd. De bijbehorende rapportage is opgenomen in bijlage 2. Geconcludeerd wordt dat er binnen het projectgebied enkele beschermde soorten zijn aangetroffen of worden verwacht. Het gaat om broedvogels en vleermuizen.

Conflicten met de *Flora- en faunawet* voor wat betreft broedvogels kunnen worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen aan te vangen. Op basis van de quickscan van 24 april 2012 kon de aanwezigheid vleermuizenverblijfplaatsen in meerdere huizen binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten. Hiervoor is het nader onderzoek uitgevoerd. Tijdens het vervolgonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Vanuit de soortenbescherming bestaan dus geen belemmeringen voor de ontwikkeling. Voor alle soorten is de zorgplicht van kracht. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

4. 4. Archeologie

De *Monumentenwet* regelt onder andere dat er in het proces van ruimtelijke ordening tijdig rekening gehouden wordt met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Voor een globaal inzicht in mogelijke waarden heeft de provincie de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) gepubliceerd.

Het grootste deel van het projectgebied (ten noordwesten van de Meester de Bruinlaan) is hierop aangegeven als terrein van archeologische waarde. Deze waardering is ook vertaald in het geldende bestemmingsplan naar de bestemming 'Waarde - Archeologie'. Bij ingrepen groter dan 50 m² is het uitvoeren van archeologisch onderzoek in principe verplicht.

Voor een inzicht in de aanwezige archeologische resten is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. De bijbehorende rapportage is opgenomen in bijlage 3. Tijdens dit onderzoek zijn in een groot deel van het onderzoeksgebied terplagen aangetroffen. Geadviseerd wordt om maatregelen te treffen om de archeologische waarden te behouden en, indien dit niet mogelijk is, vervolgonderzoek uit te voeren.

Voor de bouwlocatie van de vier paviljoenwoningen geldt dat bodemingrepen zullen leiden tot aantasting van de daar aanwezige archeologische lagen. Aangezien maatregelen, zoals planaanpassing of speciale funderingstechnieken gezien de omvang van de terp en de (on)diepte van de terplagen, redelijkerwijs niet mogelijk zijn, wordt hier een vervolgtraject gevolgd (zie vervolg).

Op de locatie van de huidige (te vervangen) woningen in het westelijk deel van het projectgebied geldt dat ook archeologische lagen aanwezig zijn, maar dat het bodemarchief verstoord is door eerdere ingrepen. Aangezien de nieuwe woningen op dezelfde locatie als de huidige woningen worden gebouwd, is voor dit onderdeel van het project geen vervolgonderzoek noodzakelijk. Voorwaarden hierbij zijn dat de ingrepen niet dieper reiken dan de huidige verstoringsdiepte en niet buiten het huidige verstoorde oppervlak plaatsvinden.

Proefsleuvenonderzoek

Bij de bouw van de vier paviljoenwoningen dient rekening te worden gehouden met archeologische resten. Hiervoor is een Programma van Eisen opgesteld, dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Op basis van het PvE heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 18, 19 en 20 december 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het primaire doel van dit onderzoek was om nadere informatie te verzamelen om te komen tot een oordeel over de waarde van de vindplaats. Voorts diende het onderzoek zich te richten op de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aanwezige archeologische grondsporen en resten.

Uit het onderzoek blijkt dat in het onderzoeksgebied archeologische resten aanwezig zijn. Het betreffen enkele sporen uit de Nieuwe tijd: een uit historische bronnen bekende vaart (gedempt in de 20e eeuw) en enkele sloten die blijkens de aangetroffen vondsten uit de 17e-19e eeuw dateren. Ook is een terplaag aangetroffen die vermoedelijk uit de Late Middeleeuwen dateert. Onder deze laag bevonden zich twee sloten die mogelijk ooit de buitengrens van de terp hebben gemarkeerd. Op basis van de resultaten van het onderzoek is de vindplaats als behoudenswaardig gewaardeerd.

Enkele delen van het onderzoeksgebied kunnen als niet-behoudenswaardig worden beschouwd. Het betreft de in de 20e eeuw gedempte vaart en de volledig onderzochte en afgewerkte proefsleuven.

Door RAAP wordt aanbevolen om de geplande nieuwbouw binnen de grenzen van het niet-behoudenswaardige deel van de vindplaats in te passen. In dat geval is archeologisch onderzoek niet meer nodig. Als buiten de niet-behoudenswaardige gebiedsdelen bodemingrepen plaatsvinden, moeten deze delen worden opgegraven. De bedreigde gebiedsdelen moeten in minimaal twee vlakken opgegraven worden.

Aangezien de geplande nieuwbouw exact binnen de grenzen van het niet-behoudenswaardige deel van de vindplaats zal plaatsvinden is nader onderzoek niet meer nodig. Het PvE en het onderzoeksrapport is bij de gemeente Franekeradeel inzichtelijk.

4. 5. Luchtkwaliteit

Een onderdeel van de *Wet milieubeheer* betreft luchtkwaliteit. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging, aan te pakken.

Overschrijdingen van de grenswaarden voor luchtkwaliteit zijn veelal het gevolg van het aantal verkeersbewegingen in een gebied. Op grond van de algemene maatregel van bestuur "NIBM") vormen luchtkwaliteitseisen geen belemmeringen voor projecten als deze niet in betekenende mate bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

Een project komt hiervoor in aanmerking als het voor minder dan 3% van de grenswaarden voor NO₂ en PM₁₀ bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Alleen bij een toename van enkele honderden verkeersbewegingen per dag wordt hier niet aan voldaan.

In dit geval gaat het om het herinrichting van een woongebied. Hierbij neemt het aantal woningen per saldo af. Er is daarom geen sprake van een verslechtering van de luchtkwaliteit. Aanvullend onderzoek naar het aspect luchtkwaliteit is niet noodzakelijk.

4. 6. Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen als vuurwerk, lpg en munitie over weg, water en spoor en door buisleidingen.

Volgens de risicokaart van de provincie Fryslân zijn er in de omgeving van het projectgebied geen risicobronnen aanwezig. Vanuit de externe veiligheid bestaan geen belemmeringen voor dit project.

5. UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een omgevingsvergunning. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 6.18 van het *Besluit omgevingsrecht* (Bor) wordt de ontwikkeling voorgelegd aan de betrokken overlegpartners. De ontwerp-omgevingsvergunning met bijbehorende stukken wordt gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode bestaat de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Eenieder wordt op deze wijze in de gelegenheid gesteld om bedenkingen tegen het initiatief kenbaar te maken. Het project is hiermee maatschappelijk uitvoerbaar.

5. 2. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid

Door middel van de grondexploitatieregeling beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten, bijvoorbeeld voor het bouwen woonrijp maken en kosten voor de ruimtelijke procedure. Indien er sprake is van bepaalde bouwplannen, dient de gemeente hiervoor in beginsel een exploitatieplan op te stellen. Van deze verplichting kan worden afgezien als het kostenverhaal anderszins verzekerd is.

Dit project wordt ontwikkeld door een woningbouwcorporatie. De kosten voor de uitvoering van het project zijn voor rekening van de ontwikkelaar. De procedurekosten worden verhaald op de ontwikkelaar, deels via leges. Planschaderisico is door middel van een overeenkomst met de aanvrager gedekt.

Hiermee is het relevante kostenverhaal anderszins verzekerd en is het project economisch uitvoerbaar. Van het vaststellen van een grondexploitatieplan wordt afgezien.

6. AFWEGING EN CONCLUSIES

Aanleiding

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning ex artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo. Hiermee wordt de bouw van vier paviljoenwoningen, als onderdeel van de herontwikkeling van het woongebied rondom de Klaas Osingstraat in Tzum, in afwijking van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt.

Afweging

Het project is in overeenstemming met de relevante beleidsuitgangspunten op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau en veroorzaakt in beginsel geen conflicten met de sectorale wet- en regelgeving.

De ontwikkelingen voegen zich goed in de stedenbouwkundige structuur van Tzum en leiden (mede daardoor) tot een sterke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse. De herontwikkeling is ruimtelijk inpasbaar op de locatie.

Conclusie

Het verlenen van een omgevingsvergunning voor het project is niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

===

BIJLAGE 1

Code: 20120405-2-4533

Datum: 2012-04-05

Project: Omgevingsvergunning herontwikkeling Klaas Osingastraat Tzum

Gemeente: Franekeradeel

Aanvrager: E. Venema

Organisatie: Buro Vijn

Geachte heer/mevrouw E. Venema,

Voor het plan *Omgevingsvergunning herontwikkeling Klaas Osingastraat Tzum* heeft u een watertoets aangevraagd op www.dewatertoets.nl. Met de gegevens die u heeft opgegeven, is bepaald dat het plan een beperkte invloed heeft op de waterhuishouding en de afvalwaterketen. Hierdoor kan de korte procedure worden gevolgd voor de watertoets.

Dit betekent dat de beperkte invloed van het plan kan worden opgevangen met standaard maatregelen. Deze maatregelen vindt u in het onderstaande standaard wateradvies dat u in de ruimtelijke onderbouwing van het plan kunt opnemen. U hoeft dan verder geen contact met ons op te nemen. Mochten er desondanks vragen zijn, dan kunt u contact opnemen via 058 292 2222 en vragen naar de contactpersoon voor uw gemeente.

Via www.dewatertoets.nl hebben wij uw watertoets als een melding ontvangen. Wij archiveren deze melding. De watertoets is hiermee voor Wetterskip Fryslan afgerond.

Met vriendelijke groet,

Wetterskip Fryslan
Postbus 36
8900 AA Leeuwarden
T 058 292 2222
F 058 292 2223
E info@weterskipfryslan.nl

Wateradvies korte procedure

De initiatiefnemer heeft Wetterskip Fryslan geïnformeerd over het plan *Omgevingsvergunning herontwikkeling Klaas Osingastraat Tzum* via de Digitale watertoets (www.dewatertoets.nl). Hiermee is bepaald dat het plan een zodanige invloed heeft op de waterhuishouding en de afvalwaterketen dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies.

In dit advies staan de maatregelen die Wetterskip Fryslân adviseert om wateroverlast te voorkomen en het water in de sloten schoon te houden. Het is een standaard advies dat voor alle kleine plannen wordt gegeven. Hierdoor kan het voorkomen dat niet alle punten gelden voor het plan *Omgevingsvergunning herontwikkeling Klaas Osingastraat Tzum*.

Probeer regenwater langzaam weg te laten lopen

Regenwater dat op een verhard oppervlak valt, gaat sneller naar het riool of een sloot dan regenwater dat op

onverhard oppervlak valt (zoals gras of een groenstrook). Wanneer opeens veel water in de riolen en sloten komt kan dit wateroverlast geven. Het is daarom belangrijk dat het regenwater langzaam wegloopt. Dit kan op verschillende manieren. Vang het regenwater eerst in een regenton op, gebruik grasstenen ('open bestrating') voor de bestrating en bestraat niet het hele perceel maar laat wat stukken open met gras of andere beplanting.

Regenwater niet op het riool lozen

Wij adviseren om regenwater direct op een sloot te lozen en niet op het vuilwaterriool. De rioolwaterzuivering wordt dan niet onnodig belast met schoon regenwater. Dit is uiteraard alleen mogelijk als er een sloot dicht bij het perceel ligt.

Gebruik schone bouwmaterialen, gebruik geen chemische onkruidbestrijding

Regenwater dat op het plangebied valt, komt uiteindelijk altijd in het grondwater of in het oppervlaktewater. Voorkom watervervuiling door geen uitlogende bouwmaterialen zoals zink, koper en lood te gebruiken. Deze materialen zijn een belangrijke bron voor de vervuiling van ons water. Ook adviseren wij om geen chemische middelen voor onkruidbestrijding te gebruiken.

Vloeren minimaal een meter boven het grondwater

Wij adviseren om het vloerpeil (bovenkant vloer) van woningen en andere bouwwerken minimaal een meter boven het grondwaterpeil aan te leggen. Hierdoor wordt grondwateroverlast voorkomen.

Vergunningen die bij het waterschap moeten worden aangevraagd

Voor sommige werkzaamheden of activiteiten is een watervergunning van het waterschap nodig of moet een melding worden gedaan. Voorbeelden zijn

- het onttrekken en/of lozen van grondwater (bijvoorbeeld bronneringen),
- het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater,
- het toepassen van grond in een watergang,
- het graven of dempen van sloten,
- de aanleg van dammen of duikers.

Meer informatie hierover is te vinden op onze website www.wetterskipfryslan.nl/waterwet.

Koude- en warmteopslag

Als sprake is van koude- en warmteopslag in de bodem wijzen wij u er op dat u hiervoor contact op dient te nemen met de provincie Fryslân. Een contactpersoon vindt u op www.wetterskipfryslan.nl bij het digitaal loket onder het kopje watertoets.

© Digitale Watertoets – www.dewatertoets.nl Dit document is gegenereerd via de website www.dewatertoets.nl. Het document mag alleen worden gebruikt ten behoeve van het plan, dat in dit document is omschreven. De informatie in dit document is houdbaar tot maximaal 1 jaar, gerekend vanaf de genoemde datum in dit document.

BIJLAGE 2

2012

Ecologische beoordeling

Inclusief nader onderzoek

Sloop huizen rond de Klaas Osingastraat te Tzum

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische beoordeling Inclusief nader onderzoek

Sloop huizen rond de Klaas Osingastraat te Tzum

*Inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Flora- en
faunawet*

Gorredijk, november 2012

In opdracht van:

Wonen Noordwest Friesland

Contactpersoon:

Dhr. G. van Keulen

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Dhr. M.W. Bokje

Rapportage:

Dhr. M.W. Bokje

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressies van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Bokje, M.W. & Boer de, W. (2012). Ecologische beoordeling, inclusief naderonderzoek Sloop huizen rond de Klaas Osingastraat te Tzum. Rapport 1241, Bureau FaunaX, Gorredijk.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opzet.....	1
1.2.1	<i>Vleermuizen</i>	2
1.2.2	<i>Periode & weersomstandigheden</i>	2
1.2.3	<i>Onderzoeksvragen</i>	2
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING	4
2.1	Natuurbeschermingswet	4
2.2	Ecologische hoofdstructuur	4
3.	RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET	5
3.1	Flora	5
3.2	Fauna.....	5
3.2.1	<i>Vogels</i>	5
3.2.2	<i>Zoogdieren</i>	5
3.2.3	<i>Amfibieën, vissen en reptielen</i>	6
3.2.4	<i>Ongewervelden</i>	6
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	7
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	7
4.2	Conclusies en aanbevelingen	7
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	9
	BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET	10
	Algemene zorgplicht.....	10
	Verbodsbepalingen	10
	Omgaan met beschermde soorten	10
	Vogels.....	11
	Zorgvuldig handelen	11

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Rond de Klaas Osingastraat in Tzum is de sloop en nieuwbouw van een aantal huizen gepland. Enkele woningblokken zullen volledig worden gesloopt. Het tussengelegen grasveld met bomen zal deels in stand worden gehouden. In de tuinen van de woningen zullen alle bomen worden gekapt. In figuur 1 is een luchtfoto van het plangebied te zien.

Aangezien het hier een ruimtelijke ingreep betreft, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quick scan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (rood omlijnd). (bron: Buro Vijn)

1.2 Opzet

In opdracht van Wonen Noordwest Friesland is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 24 april 2012 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quick scan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats. Het onderzoek is uitgevoerd door het plangebied te voet te doorkruisen en visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

1.2.1 Vleermuizen

Uit de quick scan van 24 april 2012 is geconcludeerd dat de huizen in het plangebied mogelijk geschikte verblijfplaatsen bieden voor vleermuizen. Om dit te kunnen vaststellen is een nader onderzoek uitgevoerd. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (NGB et al, nieuwste versie 24 februari 2012) met behulp van een batdetector type Petterson D240X, opname-apparatuur (Type Zoom) en op zicht met een lichtsterke verrekijker. Van de meeste vleermuisgeluiden (echolocatie) zijn opnamen gemaakt. Deze zijn met het softwareprogramma "Batsound" geanalyseerd.

1.2.2 Periode & weersomstandigheden

Het plangebied is op zes verschillende data op vleermuizen onderzocht. Alle vleermuisbezoeken werden uitgevoerd conform het vleermuisprotocol, dat wil zeggen bij gunstige weersomstandigheden; temperaturen boven de 10 C°, weinig wind (< 4 Bft), en geen tot slechts lichte neerslag (fijne motregen). In tabel 1 zijn de bezoekdata weergegeven en naar welk type verblijfplaats is gezocht tijdens dat bezoek.

Datum	Verblijfplaats
15 juni 2012	Kraam- en zomerverblijven
10 juli 2012	Kraam- en zomerverblijven
3 augustus 2012	Kraam- en zomerverblijven
26 augustus 2012	Zomer- en paarverblijven
15 september 2012	Paarverblijven
9 oktober 2012	Paarverblijven

Tabel 1. Onderzoeksdata en type verblijfplaats waarnaar gezocht is.

De tijdsduur, start- en eindtijden van de vleermuisbezoeken en manier van inventariseren werden afgestemd op de ecologie van de vleermuissoorten, die qua verspreiding en biotoopkeuze in en rond Tzum voorkomen. De tijdsduur van de bezoeken werd bepaald door de soort waarvoor de langst benodigde tijdsduur noodzakelijk is (zie vleermuisprotocol) en het doel van het bezoek.

In dit onderzoek is rekening gehouden met het voorkomen van de soorten die voornamelijk in gebouwen verblijven en die op basis van de bekende verspreiding kunnen worden verwacht ter hoogte van het plangebied. Deze soorten zijn opgesomd in tabel 2:

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>

Tabel 2. Te verwachten vleermuissoorten.

1.2.3 Onderzoeksvragen

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

De onderhavige ecologische beoordeling is uitgevoerd volgens het principe 'zorgvuldig handelen' (zie Bijlage).

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het Natura 2000-gebied de Waddenzee ligt op een afstand van ongeveer 10 kilometer van het plangebied verwijderd. Naar verwachting zullen de effecten die gepaard gaan met de sloop en nieuwbouw in Tzum geen negatieve gevolgen hebben voor de soorten en habitattypen waarvoor de Waddenzee is aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied. De geplande werkzaamheden hebben geen negatieve invloed of effecten op de soorten en/of habitats waarvoor Natura 2000-gebieden worden aangewezen. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

3. RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Flora

Het plangebied wordt grotendeels overheerst door gecultiveerde soorten. Overige plantensoorten die zijn aangetroffen zijn onder andere speenkruid, pinksterbloem, hondsdrif en gewone vlier. De bomen in het plangebied zijn paardenkastanje, ruwe berk, populier en conifeer.

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van deze ecologische beoordeling kan het voorkomen hiervan worden uitgesloten.

3.2 Fauna

Op basis van de biotoop en ecologische expertise is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijk) voorkomen van beschermde diersoorten. Er werden beschermde soorten binnen het plangebied aangetroffen, en er worden tevens beschermde soorten in het plangebied verwacht.

3.2.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek werd een aantal vogelsoorten waargenomen, waaronder ransuil, buizerd, groenling, zwartkop en tjiftjaf. In de nok van het hoekhuis aan de noordwest kant van de Klaas Osingastraat werd een broedende spreeuw aangetroffen. Bij hetzelfde huis werd een broedende houtduif aangetroffen in de ruwe berk. Verder kunnen in de aanwezige bomen en struiken meer soorten vogels tot broeden komen. Er werden geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen.

3.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Tijdens het vervolgonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Er werden geen in- of uitvliegende dieren waargenomen die wijzen op kraam-, zomer- en/of paarverblijven. Winterverblijfplaatsen worden niet verwacht. Vleermuizen zwermen na de kraamtijd (vanaf augustus) vaak bij hun winterverblijven. Dit zwermgedrag is tijdens de veldbezoeken niet waargenomen. Er zijn tijdens het nader onderzoek geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen woningen aangetroffen.

Wel werden er tijdens alle bezoeken van het vervolgonderzoek twee soorten foeragerende vleermuizen aangetroffen; de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis. Deze foerageerden veelvuldig en met name boven het sportveld. De dieren toonden geen binding met de te slopen huizen. De werkzaamheden zullen naar verwachting geen negatieve invloed hebben op het functionele leefgebied van de vleermuizen, mede omdat het foerageergebied behouden blijft.

Steenmarter

Het plangebied zou mogelijk gebruikt kunnen worden als foerageergebied van de steenmarter (Ff-wet, tabel 2). Echter zijn er genoeg alternatieve foerageerplaatsen in de nabije omgeving en wordt verstoring van deze soort niet verwacht. Verblijfplaatsen worden niet verwacht, aangezien de huizen hier te weinig geschikte holtes voor bevatten. Ook zijn er geen aanwijzingen, zoals prenten (pootafdrukken) of uitwerpselen, aangetroffen die zouden kunnen duiden op het voorkomen van deze soort binnen de directe omgeving.

Overige soorten

In het plangebied worden verder soorten verwacht als mol (beiden Ff-wet, tabel 1) en muizen. Muizensoorten die worden verwacht zijn bosmuis en huisspitsmuis (beiden Ff-wet, tabel 1) en huismuis (onbeschermde). Tijdens het vervolgonderzoek is ook een egel (Ff-wet, tabel 1) waargenomen.

3.2.3 Amfibieën, vissen en reptielen

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek werden geen amfibieën aangetroffen. Er is geen geschikt voortplantingsbiotoop aanwezig voor soorten als kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker (alleen tabel 1). Er zijn namelijk geen poelen, vijvers of sloten aanwezig. Wel zijn er geschikte overwinterings- en schuilplaatsen aanwezig voor deze soorten in de vorm van takken- en bladerhopen, gestapelde stoeptegels en liggende houten platen.

Vissen

Er werd geen habitat aangetroffen voor vissen. Er zijn geen sloten, poelen of vijvers aanwezig.

Reptielen

Er werd geen geschikt habitat aangetroffen voor reptielen.

3.2.4 Ongewervelden

In het plangebied werden twee vlindersoorten aangetroffen, dagpauwoog en groot koolwitje. Er werden geen beschermde libellen of vlinders gezien, hiervoor is ook geen geschikt biotoop aanwezig. Beschermde ongewervelden, zoals het heideblauwtje wordt niet verwacht op basis van het aangetroffen biotoop.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Nader onderzoek
Broedvogels	Alle	x				x	Nee
Zoogdieren	Egel	x		x			Nee
	Mol		x	x			Nee
	Huismuis		x				Nee
	Bosmuis		x	x			Nee
	Huisspitsmuis		x	x			Nee
Amfibieën	Gewone pad		x	x			Nee
	Bruine kikker		x	x			Nee
	Kleine watersalamander		x	x			Nee
	Bastaardkikker		x	x			Nee

Tabel 3: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd

4.2 Conclusies en aanbevelingen

Er zijn beschermde soorten aangetroffen en verwacht. Hieronder wordt aangegeven hoe hiermee dient te worden omgegaan. Voor de overige en lichtbeschermde soorten is de zorgplicht van de Ff-wet van toepassing (zie Bijlage).

- *Broedvogels*

Er moet in elk geval rekening worden gehouden met broedvogels. Alle broedvogels in Nederland zijn beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Daarom moeten de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, dat loopt ongeveer van half maart tot half juli, maar dit is afhankelijk van het weer. De Flora- en faunawet schrijft geen datumgrenzen voor, de genoemde data zijn globaal. Ieder broedgeval is beschermd, dus indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet gewacht worden totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken.

Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat door deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Een mogelijkheid om de licht beschermde kleine zoogdier- en amfibiesoorten geen schade te berokkenen is om alle vegetatie in het plangebied kort af te maaien en rommelhoekjes te verwijderen zodat hun dekking verdwijnt. Hierdoor worden ze met zachte hand bewogen ergens anders hun heil te zoeken.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

www.rijksoverheid.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vleermuizenindestad.nl

www.ravon.nl

BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
  - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1,2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar moet worden gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens de *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

N.B. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt kan worden, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden

aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is.

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is alleen mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Bepaalde nesten waarvan de meerjarig gebruik wordt gemaakt vallen buiten deze gedragscode en zijn jaarrond beschermd. Voor lijst van vogelsoorten waarvan het nest het gehele jaar beschermd is, zie "Aangepaste lijst jaarrond beschermd nesten" van Dienst Regelingen (28 augustus 2009).

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.

BIJLAGE 3

RAAP-NOTITIE 4202

Plangebied Klaas Osinga- straat/Sportlaan te Tzum

Gemeente Franekeradeel

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek
en waarderend booronderzoek

Archeologisch Adviesbureau

4200 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland

Titel: Plangebied Klaas Osingastraat/Sportlaan te Tzum, gemeente Franekeradeel; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en waarderend booronderzoek

Status: eindversie

Datum: 25 mei 2012

Auteur: *drs. J.L. van Beek*

Projectcode: FRKO

Bestandsnaam: NO4202_FRKO.doc

Projectleider: drs. J.L. van Beek

Projectmedewerkers: E. van der Zwet & T. Perger

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 51581

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

Bevoegde overheid: gemeente Franekeradeel

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2012

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

- *type onderzoek*: bureauonderzoek en waarderend booronderzoek
- *bevoegde overheid*: gemeente Franekeradeel
- *onderzoekskader*: omgevingsvergunning
- *datum veldonderzoek*: 01-05-2012
- *locatie*:
  - *naam plangebied*: Klaas Osingastraat/Sportlaan
  - *provincie*: Friesland
  - *gemeente*: Franekeradeel
  - *plaats*: Tzum
  - *toponiem*: Klaas Osingastraat/Sportlaan
  - *oppervlakte plangebied*: circa 3000 m²
  - *centrumcoördinaten (X/Y)*: 166.822/574.584
- *afbakening onderzoekszone*: straal van 300 m rondom het plangebied
- *ARCHIS-vondstmeldingsnummer(s)*: niet van toepassing
- *ARCHIS-waarnemingsnummer(s)*: niet van toepassing
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 51581
- *documentatie*: de documentatie van het project wordt bij RAAP bewaard onder de projectcode FRKO en wordt met eventuele vondsten binnen een termijn van twee jaar overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.

1.2 Aanleiding en doelstelling

In het plangebied zijn bodemingrepen gepland (zie § 2.5 voor een uitgebreide beschrijving) die mogelijk bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. Ten behoeve van de omgevingsvergunning is daarom op basis van de richtlijnen van de FAMKE (www.fryslan.nl) een bureauonderzoek en een waarderend booronderzoek uitgevoerd. De doelstelling van het onderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein.

1.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn de archeologisch relevante niveaus (terplagen) intact? Zo ja, wat zijn de aard, datering, kwaliteit en omvang hiervan?
2. Wat betekent dit voor de archeologische verwachting?
3. Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

1.4 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795	
Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500	
	Jong B	16.000	
	Jong A	35.000	
	Midden	250.000	
	Oud		

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Hiervoor worden verschillende bronnen gebuikt (zie literatuurlijst). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2.2 Geomorfologie en bodem

- *bodem volgens bodemkaart*: terp (code: T)
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart/ontleend aan ARCHIS*: terp (code: T)

2.3 Archeologische gegevens

- *bekende archeologische vindplaatsen volgens het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS2) in een straal van 300 m rond het plangebied*: zie tabel 2.

AMK-nr	complextyp	datering	Waarde
9932	dorp (het dorp Tzum ligt op een AMK-terrein: terp)	-	terrein van hoge archeologische waarde
Waarnemingsnr.	complextyp	datering	Opmerking
39560	onbekend	Middeleeuwen	benen glis met loodrechte doorboring
39570	terp	Late IJzertijd/(inheems) Romeinse tijd	diverse vondsten uit de terp, waaronder een fragment terra nigra

Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied.

- *eerder uitgevoerd onderzoek in de omgeving volgens ARCHIS2*: zie tabel 3.

Meldingsnr.	resultaat/advies	opmerking
29399	geen archeologische waarden aangetroffen, vervolgonderzoek niet nodig	-
34466	geen archeologische waarden aangetroffen, vervolgonderzoek niet nodig	-

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

2.4 Historische situatie

Voor het onderzoek naar de historische situatie is gebruik gemaakt van de Kadastrale Minuut uit het begin van de 19e eeuw (<http://watwaswaar.nl>) en diverse historische kaarten.

- *historisch gebruik*: het oostelijk deel van het plangebied grenst aan de oostelijke voormalige vaart die (zie figuur 2). Dit deel van het plangebied had tot ver in de 20e eeuw diverse functies, waaronder erf, tuin, weiland en vaart. De vaart had een aftakking naar het westen; deze valt samen met de noordelijke plangrens van het oostelijke deel van het plangebied. In het noorden

van dit deel van het plangebied heeft bebouwing gestaan. Het westelijke deel van het plangebied ligt geheel ten westen van de eerder genoemde vaart. Het was in gebruik als tuin en erf. Hier was ook bebouwing aanwezig.

- *consequentie voor de archeologie (verwachting, verstoringen, resten van historische bebouwing)*: ter plekke van de vaart en de aftakking daarvan zijn geen terplagen te verwachten. Waar bebouwing aanwezig is geweest, kan deze hebben geleid tot verstoring van de ondergrond. Verwacht wordt echter dat deze verstoringen niet diep reiken en derhalve weinig consequenties zullen hebben voor de verwachte terplagen.

2.5 Huidige en toekomstige situatie

- *huidig gebruik*: het oostelijke deel bestaat uit grasland (grasveld) en het westelijke deel uit bebouwing met erf en tuin.
- *toekomstig gebruik*: in het plangebied is woningbouw gepland. De bebouwing in het westelijke deel wordt gesloopt en ter plekke worden nieuwe woningen gebouwd.
- *consequentie voor de archeologie (verstoring, methodiek veldonderzoek)*: de realisatie van de huidige bebouwing in het westelijke deel zal hebben geleid tot verstoring van het archeologisch bodemarchief. Hier geldt ter plekke van de bebouwing een lage verwachting. In het oostelijke deel heeft het gebruik als grasland geen consequenties voor de archeologische verwachting.

2.6 Gespecificeerde archeologische verwachting/advies

- *gespecificeerde archeologische verwachting*: op basis van de resultaten van het bureauonderzoek worden in het plangebied terplagen verwacht daterend vanaf de Late IJzertijd. De archeologische resten worden direct onder de bouwvoor verwacht.
- *archeologische advies*: volgens de FAMKE (Friese Archeologische MonumentenKaart Extra; <http://www.fryslan.nl/famke>) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd geen onderzoek nodig. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen geldt 'streven naar behoud'. Omdat het om een terp gaat, zal een booronderzoek conform het advies 'waarderend onderzoek terpen' worden uitgevoerd.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

- *positie boringen*: regelmatig verspreid over het plangebied (zie figuur 3)
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor $\varnothing$ 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 10
- *minimaal geboorde diepte*: 1,2 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 2,7 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989). De uitgebreide boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel) zijn opgenomen in bijlage 1.
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de bodem in het plangebied bestaat uit een bouwvoor/verstoorde laag met een dikte van 0,15 tot 1,0 m. Daaronder is in de boringen 1, 2, 3 en 5 t/m 9 een archeologische laag waargenomen: donkerbruin-grijze, zwak zandige, matig humeuze, matig stevige klei, dikwijls met spikkels houtskool, fragmenten puin en soms roodbakkend aardewerk of bot (niet verzameld) met een dikte van 0,3 tot 1,15 m. Deze laag is geïnterpreteerd als een terplaag. Onder deze laag ligt in boring 7 een 0,4 m dikke laag zwak zandige, lichtbruin-grijze, matig stevige klei. Mogelijk is dit een ophogingslaag die bij de terp hoort (terpzool). In de overige boringen liggen onder de terplagen kwelder-afzettingen (grijze tot lichtblauwgrijze klei met zandlagen). De bodemopbouw in de boringen 4 en 10 wijkt af van de overige boringen. In boring 4 is onder de 1,0 m dikke bouwvoor/verstoorde laag een grijsbruine klei aangetroffen met kleibrokken, gevolgd door matig slappe, donkerbruine klei met plantenresten met daaronder sterk zandige, grijsbruine klei met kleibrokken. In deze onderste laag is een fragment roodbakkend aardewerk aangetroffen (niet verzameld). Vermoedelijk betreft het een ingraving, mogelijk een spoor. Hieronder liggen kwelder-afzettingen. In boring 10 is onder de 0,6 m dikke bouwvoor/verstoorde laag een 1,1 m dik pakket zwak siltig, lichtbruingeel tot lichtblauwgrijs zand aangetroffen. Hierin is op circa 1,8 m -Mv een fragment bouwpuin waargenomen. Waarschijnlijk betreft dit een (sub)recente ingraving of is het de vulling van de demping van de vaart.

Vindplaats: 1

- *centrumcoördinaten*: 166.822/574.584
- *complextype*: waarschijnlijk terp
- *datering*: de archeologische lagen kunnen in ieder geval gedateerd worden in de Nieuwe tijd. Het is echter zeer waarschijnlijk dat ze deels ook ouder zijn, alhoewel hiervoor tijdens het booronderzoek geen concrete aanwijzingen zijn gevonden.

- *diepteligging vondsten*: de top van terplagen bevindt zich op 0,15-0,6 m -Mv en de basis op 0,6-2,1 -Mv.
- *hoogte maaiveld*: 2,1 m +NAP
- *kwaliteit (gaafheid en conservering)*: in twee boringen zijn de terplagen niet waargenomen (de boringen 4 en 10). In de overige boringen zijn de terplagen intact. De top van de terplagen is deels opgenomen in de bouwvoor. Aangezien ook onverbrand bot is waargenomen, lijken de conserveringsomstandigheden goed te zijn.

4 Samenvatting

4.1 Conclusies

In opdracht van Wonen Noordwest Friesland heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en waarderend booronderzoek) uitgevoerd aan de Klaas Osingastraat/Sportlaan te Tzum in de gemeente Franekeradeel. In het plangebied zijn bodemingrepen gepland (zie § 2.5 voor een uitgebreide beschrijving) die mogelijk bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. Daarom is ten behoeve van de omgevingsvergunning, op basis van de richtlijnen van de FAMKE, archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. De verwachting is dat in het plangebied (de restanten van) een terp aanwezig is. De doelstelling van het onderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

1. Zijn de archeologisch relevante niveaus (terplagen) intact? Zo ja, wat zijn de aard, datering, kwaliteit en omvang hiervan?
2. Wat betekent dit voor de archeologische verwachting?
3. Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

Ad 1 en 2): de bodem in het plangebied bestaat uit een bouwvoor/verstoorde laag, dikwijls op een archeologische laag (terplagen) op kwelderafzettingen. De terplagen zijn in acht van de tien boringen waargenomen. De top ervan is deels opgenomen in de bouwvoor. De dikte van de terplagen varieert van 0,3 tot 1,15 m, waarbij de top ligt op 0,15-0,6 m -Mv en de basis op 0,6-2,1 -Mv. De terplagen dateren in ieder geval uit de Nieuwe tijd, maar zijn vermoedelijk deels ook ouder. Gezien de vondst van een fragment onverbrand bot lijken de conserveringsomstandigheden goed te zijn. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de archeologische verwachting (aanwezigheid terp) terecht is.

Ad 3): het onderzoek heeft aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Daarom wordt geadviseerd maatregelen te treffen om de archeologische waarden te behouden en, indien dit niet mogelijk is, vervolgonderzoek uit te voeren (zie § 4.2).

4.2 Aanbevelingen

Het onderzoek heeft aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Daarom wordt geadviseerd maatregelen te treffen om de archeologische waarden te behouden en, indien dit niet mogelijk is, vervolgonderzoek uit te voeren. Of en waar archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is, hangt mede af van de planingrepen. In het oostelijk deel van het plangebied, waar nu een grasveldje aanwezig is, zullen de bodemingrepen leiden tot aantasting van de daar aanwezige archeologisch lagen. Hier dienen derhalve maatregelen genomen te worden om te voorkomen dat de archeologische waarden verstoord worden (bijvoorbeeld door planaanpassing). Als dat niet mogelijk is, dient hier vervolgonderzoek (proefsleuvenonderzoek) plaats te vinden om de exacte waarde van de vindplaats vast te stellen.

In het westelijk deel van het plangebied zijn ook archeologische waarden aanwezig. Dit deel van het plangebied is echter grotendeels bebouwd. Verwacht wordt dat ter plekke van de bebouwing de top van de terplagen niet meer aanwezig zijn. Diepere terplagen zijn echter nog wel te verwachten. Indien bij de totstandkoming van de toekomstige bebouwing aan de volgende voorwaarden wordt voldaan, dan kan in overleg met de bevoegde overheid besloten worden om geen vervolgonderzoek te laten plaats vinden:

- de nieuwe bebouwing vind op exact dezelfde locatie plaats en het bouwvlak heeft dezelfde omvang als het huidige;
- bij de sloop van de bestaande bouw en/of bij de bouw van de nieuwe woningen vinden geen bodemingrepen plaats die:
  - o dieper reiken dan de verstoringsdiepte van de huidige bebouwing of;
  - o buiten het huidige bouwvlak plaats vinden.

Mocht aan deze voorwaarde niet voldaan kunnen worden, dan is het afhankelijk van de aard van de ingreep en de locatie ervan of en in welke vorm vervolgonderzoek nodig is. Ook dit zal in overleg met de bevoegde overheid bepaald moeten worden.

Indien proefsleuvenonderzoek plaats dient te vinden, dan zal dit moeten worden uitgevoerd conform een vooraf opgesteld Programma van Eisen (PvE). Het PvE dient te zijn goedgekeurd door de bevoegde overheid.

Literatuur

- Eekhoff, W.**, 1859. *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Leeuwarden.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Schotanus à Sterringa, B.**, 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen als in haare XXX bijzondere Grietenijen*. François Halma, Ljouwert (Facsimile-uitgave 1979).

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

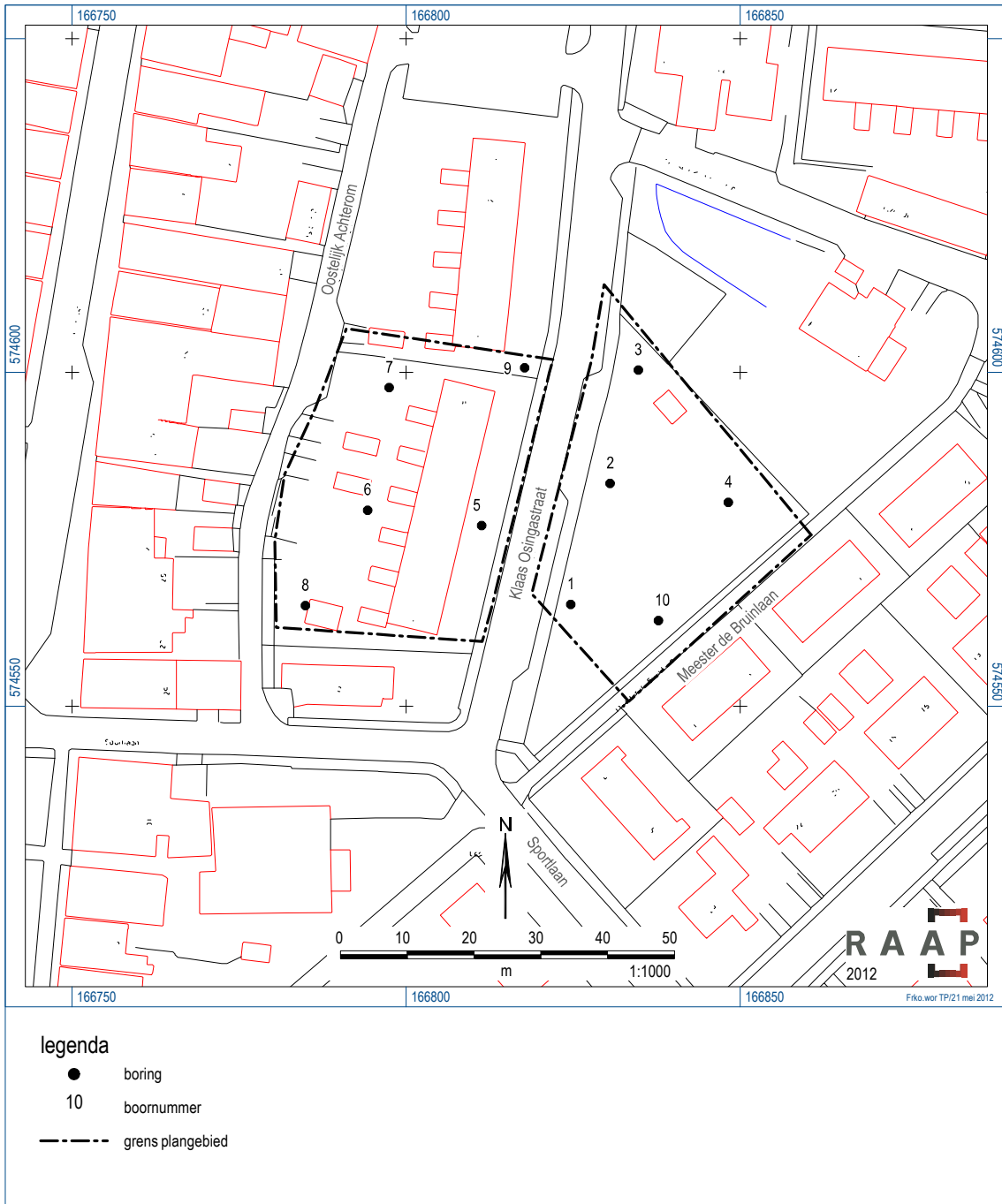
- Figuur 1.** Ligging plangebied (gearceerd). Inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Plangebied (onderbroken lijn) geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1827/1828 (www.watwaswaar.nl)
- Figuur 3.** Boorpuntenkaart
- Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.
- Tabel 2.** Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied.
- Tabel 3.** Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.
- Bijlage 1.** Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel)

Figuur 1. Ligging plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Plangebied geprojecteerd op de kadastrale minuut (1827/1828).

Figuur 3. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel)

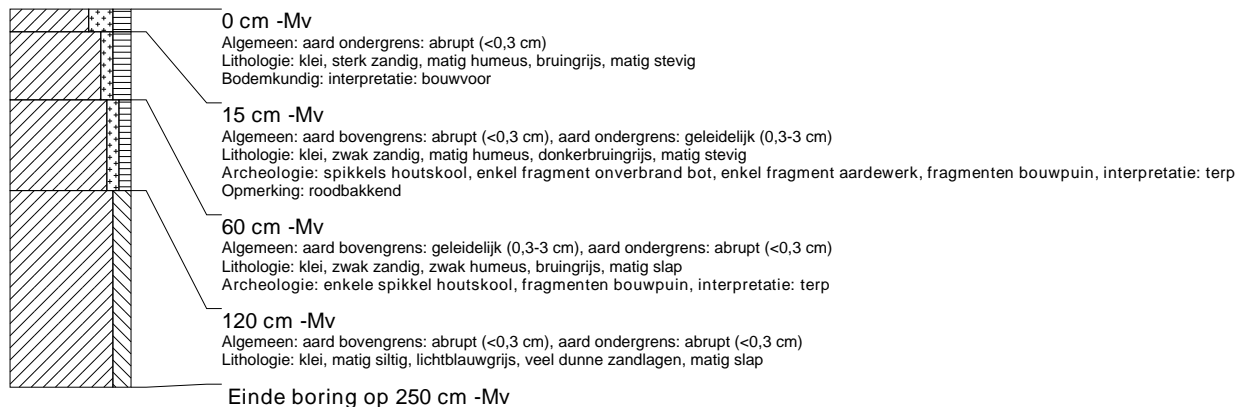
boring: FRKO-1

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

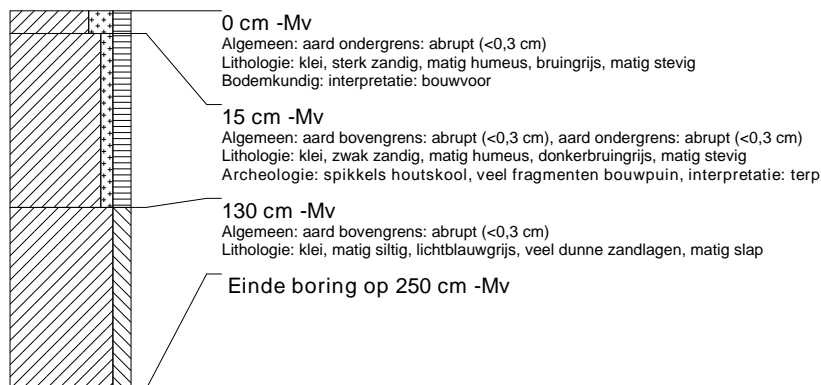
boring: FRKO-2

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

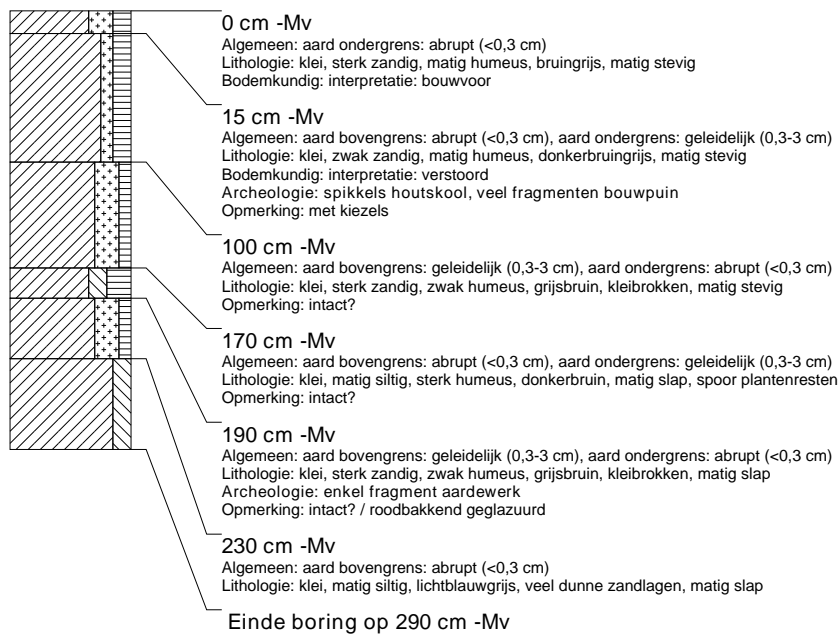
boring: FRKO-3

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRKO-4

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRKO-5

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

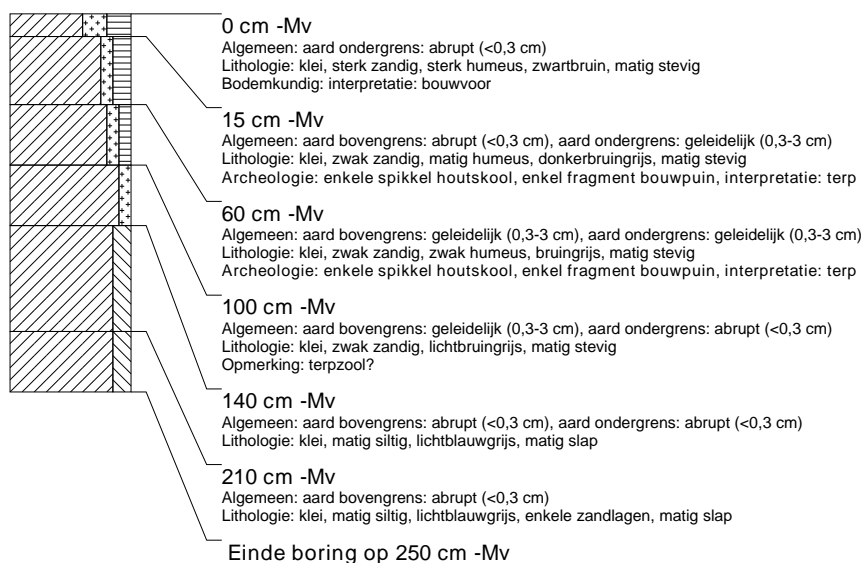
boring: FRKO-6

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

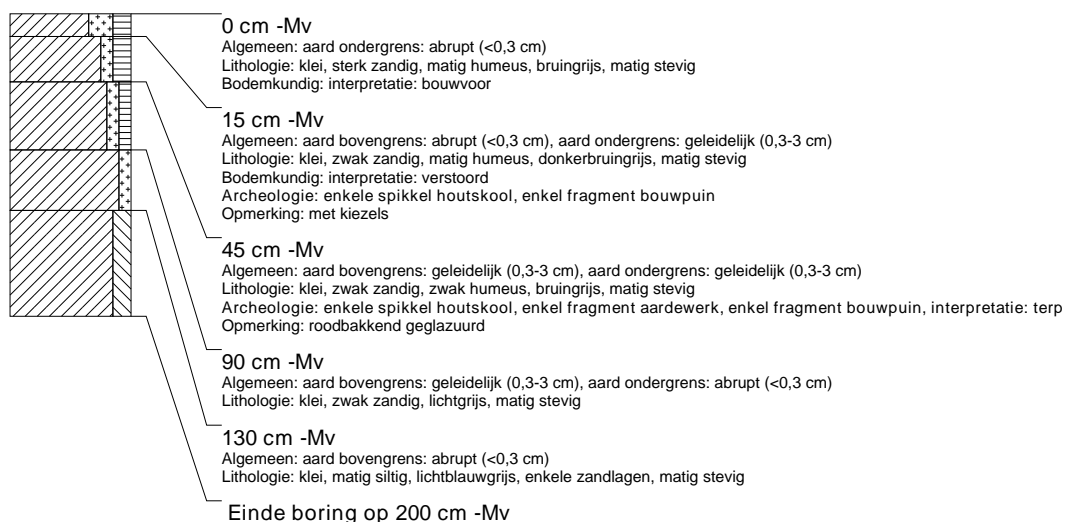
boring: FRKO-7

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRKO-8

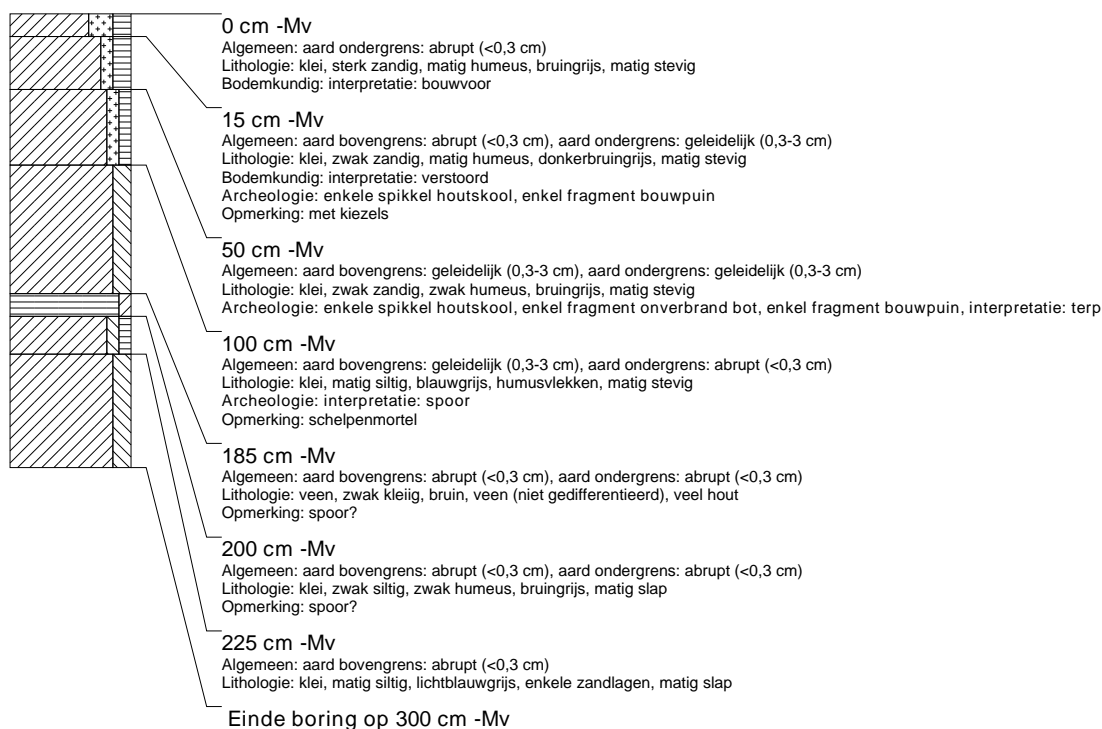
beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRKO-9

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRKO-10

beschrijver: JB, datum: 1-5-2012, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Tzum, opdrachtgever: Wonen Noordwest Friesland, uitvoerder: RAAP Noord

